

Előfizetési árak:

Egész évre 10 fnt — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy hóra 1 " — "
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik mindennap,
vasárnap kivétellel.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÉPÁRT KOZLÖNYE.

Szorkesztőség:

Kiadóhivatal:

F. utca, Simonffy-ház,
a városházával szemben.

Hirdetések a legmérsé-
keltebb árszámítás mel-
lett vétetnek fel.

Népgyűlés Debrecenben.

— Tüntetés a liberális egyházpolitiká mellett. —

Debrecen, február 4.

Debrecen város és lakosságának ligadtságához méltó komolysággal és impozáns módon folyt le az a népgyűlés, amelynek úgy arányai, mint határozatainak tartalma példát lesz hivatva adni az egész liberális agitációnak. Felekeztek és az egyesek hitének megtámadása nélkül demonstrált Debrecen város és Hajdúvármegye e kérdésben is páratlanul egyetértő lakossága a liberalizmus mellett és Bocskay vezér utódai a büszke debreceni polgárral egyértelműleg fogtak kezét a kormány egyházpolitikájának támogatására.

Elismerés illeti kiváltkép a hajdufiakat, kik tömegestől jöttek Debrecenbe ez alkalomra, hogy bizonyosságot tegyenek arról, hogy méltó utódai a nagy Bocskaynak, a ki a lelkiismereti szabadság védelmére először fogott fegyvert a hazában.

Elismerés illeti az egész népgyűlést azért az emelkedett szellemért, a melyből határozatait egyhangulag emelte érvényre, s ezekben a legtisztább parlamentáris liberalizmus mellett emeli föl hathatós szavát.

S mint az elvek tiszta diadalát lehet és kell kiemelnünk azon körülményt, hogy ellenzéki részről félre nem magyarázható módon nyert kifejezést az elismerés a kormány azon férfairánt, a kik az egyházpolitikában első zászlóvivők és a népgyűlés maga is demonstrálva adott kifejezést ilyen értelmű fölfogásának.

A népgyűlések mintaképének lehet neveznünk a tegnapi tüntetést és büszkék lehetünk reá, hogy úgy történt.

A népgyűlés lefolyásáról tudósítók következőkben számolnak be.

A vidékiek bevonulása.

Hajdúvármegye városai és községei várokozason felüli érdeklődést tanúsítottak a tegnapi liberális nagy tüntetés iránt. Mintha a derék hajduág szállásán, falvain körül hordozták volna Bocskaynak régi lobogóját, mely alatt a vitéz elődök olyan hőiesen küzdöttek a vallás és lelkiismereti szabadságért. Nem fizetett emberek voltak azok, akik időt, fáradságot és költséget nem sajnálván, nem hatalom parancsára halgattak, nem is önérdék ösztönözte őket, akik százával és százával tegnap összeseregltek. Találón mondotta egyik szónok, hogy szabad hazának szabad gondolkodású polgárai valamennyien ők.

Szép látvány volt, a tegnapi liberális ünnepnek egyik legszebb jelenete, a midőn a reggel érkezett vonatoktól, ahol őket dr. Kenézy Gyula és Jóna Dániel üdvözölték, testületileg vonultak be a vidék küldöttségei a városba. 60—80—100 és több főből álló tekintélyes csoportok voltak ezek, élükön nemzeti zászlóval. Valamevnyi küldöttséget felülmúltak száma, tömegre nézve a h-b öszörményiek, akik félezen rándultak be a népgyűlésre. Hadházi és Ujváros is fényesen kitétek magukért.

Száz-száz polgár jelent meg e két nagy községből. Nem kicsiny jelentőségét tulajdonunk H-D ország küldöttségének, mely csak 20 tagból állott, (Farkas Győző, Petrus Jenő, Farkas Pál vezérese alatt. Kis Antal, Vekerdy Károly, Farkas Bert, Horty Béla, Molnár Mihály, Gáthy Antal, dr. Popper Mór, Farkas Géza, Balog Antal, Debreczeni István, Bencze János, Pap János stb. tagokból); de nyomatékosá tette az ő megjelenésüket az a körülmény, hogy ők egy 8000 kath. lakost számláló hajduvárost képviseltek.

Kabáról 60, Szoboszlóról 50 Földesről és Nánásról (a hol pedig jövő vasárnap külön népgyűlést fogtak tartani a liberalizmus mellett) 25—25, Sámsonból, melyet szintén Polonyi Géza képvisel, minték B-Ujvárost is 30, Téglásról 20, Tetétlenről 15, Nádudvarról 12, P. Ladányról 10 tagu küldöttség jelent meg. — Azért mondjuk, hogy „küldöttség“, mert minden községből a választó polgárság népes összejövetelén nyerték a megjelentek mandátumait a népgyűlésre.

Képviselve voltak: V. P é r c s, M. P é r c s, Szováty, Alsó, Felső Józsa is; csak Csege és Egyek, — bizonyosan a nagy távolság miatt maradtak el. Sőt Máramaros megye, Huszt és M. Sziget városok is képviselve voltak.

A küldöttségek tagjai tulnyomóan községi előjárók, községi képviselők, lelkészek, tanítók voltak.

A népgyűlés megnyitása.

Már 9 óra után a vasárnapi sűrű forgalmat is jóval fölmúló mozgalom volt észlelhető a városháza körül, melynek udvarára nemzeti zászlókkal vonultak be a vidéki küldöttségek, ez által is kifejezvé az országra szóló esemény ünnepélyes jellegét. Felvonták a trikolort a városháza ormára is.

Már fél tíz órakor tömve volt polgársággal a városháza tágas udvara, a folyosókat egészen ellepték. Sok százan már kinn rekedtek az utcára, pedig 6—7 ezer ember könnyen elfér a nagy udvaron.

A rendet főiskolai nemes tanuló ifjuság tartotta fenn, nemzeti színű kokárdát viselve. azaz hogy nem is kellett ott rendet tartani, a hol csupa rendszerető, törvényt tisztelő, értelmes szabad polgárság sereglte össze nagy, komoly, ünnepélyes tüntetésre.

Persze, hogy a rendőrség hivatalos kiküldöttének dr. K. Tóth Mihálynak se akadt semmi dolga.

A szónokok, rendezőség, újságírók és gyorsírók számára tágas emelvényt díszített fel szönyegekkel, nemzeti zászlókkal Boránd György színházi gépész.

Névsort összeállítani a jelenlévőkről meg sem kísértjük. Lehetetlenségrel határos. Elég annyit mondanunk, hogy Debrecen sz kir város és Hajdúvármegye két elő tisztviselőjétől kezdve ott lártuk Debrecen és Hajdúvármegye sok sok kiváló polgárát, ügyvédeket, orvosokat, tanárokat, tisztviselőket, kereskedőket, földbirtokosokat, gazdálkodó polgárokat, iparosokat, felekezeti és pártkülömbőség nélkül.

Kevésell 11 óra után az elnöki emelvényre segítettek az ősz Fráter Imrét, a szabadelvűpárt régi buzgó elnökét, aki betegágyból kelt fel, csak hogy jelen lehessen e népgyűlésen, melyet a másik nagy politikai pártnak, most szintén betegesen fekvő elnökével együtt ő hívott össze, s ő nyissa meg a liberális eszméknek ez a fényes ünnepét.

Az ezelől összegyűt polgárságot viharos éljenzés között lelke mélyéből s magát boldognak mondva, hogy ma itt lehet, — üdvözölte.

A betegségtől meggyöngült pártelnöknek

szavait Buday József (kath. vallású), a szabadelvűségnek régi kipróbált híve, födbirtokos to mácsolta, elnökválasztásra híván fel a népgyűlést.

Jóna Dániel elnöki ajánlja dr. Kola János kir. tanácsost, a debreceni ügyvédi kamara elnökét. (Általános helyeslés, viharos éljenzés).

Dr. Kola János

következő beszéddel foglalta el a népgyűlés elnöki tisztét:

Tisztelt Polgártársaim! Önök akaratának meghajolva készséggel fogadom el az elnöki széket ezen népgyűlésnek a vezetésére. Köszönöm a bizalmat, a melyek önök ezen fontos ügyben én reám ruháztak. (Éljen, éljen!)

Tisztelt Polgártársak! A dicső emlékeztű 1848-iki évben alkotott törvények biztosítják Magyarországon a vélemény szabad nyilvánítását és e céltől bizosítják a gyülekezés szabadságát, e törvény alapján, de egyszersmint uraim, ezen törvény rendeletéhez szorosan alkalmazkodva gyülekeztünk most egybe a helyen, hogy a kormány által az országgyűlés elé terjesztett egyházpolitikai reform javaslatok felett nyilatkozzunk és pedig azoknak helyeslése vagy nem helyeslése felett szabadon nyilatkozzunk, (szünni nem akaró éljenzés.) Üdvözlöm szab. kir. Debrecen városának liberális és független gondolkodású polgárait. Üdvözlöm Hajdúvármegyének itt nagy számmal megjelent liberális gondolkodású és független érzelmű polgárait (Éljenzés) Megvagyok győződve, Uraim, hogy önök ezen fontos országos ügyben avval a szabad gondolkodással fognak nyilatkozni, a mily tulajdona egy alkotmányos polgárnak. Meg vagyok győződve Uraim, hogy önök egyszersmind azzal a komolysággal fognak nyilatkozni, a mely ezen ügy fontosságához és méltóságához illik. (Ugy van!) E közben Uraim, arra kérem önöket legyen jelszavunk ez: Istenért és hazáért! (Éljenzés). Ez egy magasztos jelszó. Ezen jelszó alatt küzdöttek őseink Magyarország függetlenségének és szabadságának védelmében századokon át (Ugy van, ugy van!) Jelszavunk: Egy az Isten egy a haza! Egy a mi hitvallásunk. Az egy igaz Istent imádjuk a kath. templomban a ref. templomban és a zsidó templomban is. Ennek az egy igaz Isten fiainak valljuk magunkat; ennek nevében testvéreknek valljuk magunkat és nem engedhetjük azt, hogy ezen tesvériségnek megrovására bármely oldalról viszály szitassék. (Helyeslés és éljenzés.) De, tisztelt polgártársaim, testvérek vagyunk mi mint! hazánk fiait, mint fiait a haza megszentelt földének, a melyen annyi zor apáink vére folyt és a mely szent földön a mely szent hazában nekünk együtt éni és halni kell. (Szünni nem akaró éljenzés!) mert a világban e kívül nincsen szabadsághely. Testvéri egyetértéssel és türelemmel fogjunk hozzá tehát a jelen népgyűlés intézéséhez. (Éljenzés.) Ennek a népgyűlésnek a folyamát mint annak megválasztott elnöke megnyitom és most arra kérem tisztelt polgártársaimat hogy ezen gyűlés jegyzőkönyvének vezetésére méltóztassanak ket vagy három jegyzőt választani.

Jegyzőküi közfelkiáltás utján megválasztattak dr. Magos György városi t. ügyész dr. Nagy Zsigmond kollegiumi tanár és Sinay János hadházi jegyző.

Üdvözet Nagyváradról.

A kir. tábla, az üzletvezetőség, a dohánygyár miatt hajba kaphat egymással a két rivális város Nagyvárad és Debrecen, — de egyikük az azonsa, mihelyt a közös haza javáról a nemzet boldogságáról van szó.

Velünk együtt érezve, velünk kezét fogva

kel védelmére Nagyvárad liberális polgársága a megtámadott és veszélyeztetett szabadelvű reformoknak.

A népgyűlés megnyitására következő sürgöny érkezett, melyet Nagy Zsigmond jegyzővel azonnal felolvastattott dr. Kola János elnök. A n.-váradiai üdvözlés így hangzik:

„Nagyvárad városának pártkülönbség nélküli szabadelvű polgársága által a liberális eszmék figyelemmel tartására és propagálására kiküldött végrehajtó bizottság Debrecen városának a nemzeti és szabadelvű egyházpolitikai javaslatok pártolása végett összehívott nagygyűlést lelkesen üdvözlö. (É l j e n z é s.)

Dr. Berkovics Ferenc
elnök,

Dr. Várady Zsigmond
jegyző.

Dr. Nagy Zsigmond felolvastott egy másik üdvözlő sürgönyt is, mely Budapestről Kertész János a függetlenségi párt elnöke nevére jött. Lengyel Imre a debreceni szabadelvű párt alelnöke küldte, így hangzik:

„Az országos delegátus közgyűléséből üdvözlöm Önöket, nemes munkájokban lélekben velük vagyok.

Lengyel.”

Márk Endre

ügyvéd (szabadelvű párti) lépett ezután a szónoki emelvényre s a következő hatásos beszéd kíséretében terjesztette elő határozati javaslatát:

Engedtessek meg nekem tisztelt polgártársaim, hogy az elnök emelkedett gondolkodást tanúsító szavai után én is felleljem röviden igénytelen szavaimat önökhöz. (Halljuk, halljuk!)

Az örökké emlékeztető 1848 diki évi alkotmányos törvényhozás lefektette azon alapelveket, amelyek magyar hazánk egységét, szabadságát, testvériségét, (Éljen az Éljen!) Fajdalom az ez után csakhamar bekövetkezett gyászos kor megakadályozta a nemzetet a szabad fejlődésben, sőt amiatt Önök jól tudhatják, egy részben már át is élték, más részben a történelemből is tudhatják, annyira szét lett tagolva a nemzet, hogy úgy szólván nem lelte honát a hazában! Ilyen szomorú körülmények között a halhatatlanok egyike méltán kiáltott fel — mert akkor is jó részben a nemzet önmagával volt meghasonlásban, hogy „átok fogja meg a magyart mert az együtt soha nem tart.”

Hosszu idő telt el, midőn alkotmányos életünk ismét helyre lett állítva, a szabadság hajnala ismét felderült.

Azonban még egy nehéz és nagy dologgal kellett megküzdeni: ez volt szomorú és rendezetlen pénzügyi viszonyunk. Állambáztartásunk egyensulya óriási pénz és erő áldozatoknak árán elvégre helyre lett állítva. Ezen küzdelmes idők alatt is folyton hangoztatta a magyar nép és kívánta is a magyar államéletnek az 1848-dik évi törvényekben lefektetett elvek alapján felépítését.

Azonban az épen most jelzett szomorú viszonyok megakadályozták a nemzet törvényhozását, hogy a nehéz és komoly munkát ezen a téren tovább fejlessze.

Midőn az állambáztartás egyensulya már el volt érve: a nemzet mind hangosabban és hangosabban kívánta a már célba vett reformok végrehajtását.

Önök jól tudják, hogy egy év alatt e városháza falain belül már három ízben ritka egyértelműséggel pártokra és felekezetekre való tekintet nélkül emelt fel szavát e város polgársága. Felleltem pedig szavát azért, hogy a magyar államiség kiépítésére mulhatatlanul szükséges belső reformokat kezdje meg a törvényhozás mindjárt az egyházpolitikai törvényjavaslat tárgyalásával.

Ezen reform-munkához felterjesztett határozati javaslatomhoz nem pusztán Hajdúvármegye, hanem az ország összes törvényhatósága, városai, sőt egyes községei és körei is nyilatkoztak és pedig majdnem kivétel nélkül pártolják ezen felirati javaslat mellett nyilatkoztak.

Sajnosan kell azonban tapasztalnunk, hogy

midőn a szükséges reform munkálatait a törvényhozás asztalára a magyar kormány immár letette, sőt mielőtt beterveztette volna, megindult az egész vonalon az agitáció. Csakugyan igaz volt azon halhatatlannak, hogy átok van a magyaron, mert az együtt nem tud soha tartani. Tisztelt polgártársak, mi nem eshetünk kétségbe, mert az Önöknek itt látható fényes megjelenése, az a lelkesültség, a mely ezen javaslatokat kíséri, az egész országban zálogot nyújt arra nézve hogy ezek az elvek diadalra fognak jutni mind a hatalmasságok ellenzése dacára, legyenek bár azok vallásfelekezet vagy egyes nagyra törekvő hatalmak, a kiktől az várhatnók magas műveltségüknel fogva, hogy a liberalizmus zászlója alá sorakoztak. Azonban szükséges önöknek az összetartása és egyetértése. Szükséges a demonstrálása annak, hogy szívvel, lélekkel óhajtsák a törvényjavaslatok keresztülvitelét, hogy ettől várják Magyarország teljes felépítését. (Ugy van! Ugy van!) Megütközéssel olvassuk azt az egyes lapokból, hogy széttagolják magokat, a pártokat is a törvényhozók körében arra való tekintetből, hogy a függetlenség vagy a szabadelvűpárthoz tartozik-e va aki; ehhez képest sorakoztatják a liberális javaslat körül az embereket. Én azonban azt hiszem, hogy eltekintve azoktól, kik az igaz szabadságot csak színelik, eltekintve ezektől, a törvényhozás emberei a pártokra való tekintet nélkül egyértelműleg állanak ezen törvényjavaslat mellett; — legalább túlnyomó többségben. Hiszen a függetlenségi párt, a mely évek óta hangoztatja és követeli az ország reform munkálatait sürgős kivételét, fel sem lehet tenni, hogy midőn egyik legszebb tervét megvalósulni látja, akkor akadályozza ezt meg. Akkor lejárná ez a párt önnön magát Akkor azt mutatná meg hogy saját reformja törekvéseit igyekszik megakadályozni. Ezt feltenni józan gondolkodású polgároktól nem lehet. (Ugy van! Ugy van.) Azon reményben tisztelt polgártársaim, hogy önök, a kik Debrecen város két tekintélyes pártjának előkei Fráter Imre és Kertész János urak (Éljen az Éljen!) felhívására ily nagy számmal jelentek meg, nem kimélve semmi fáradságot és áldozatot a hoi a nemzet jelesse foro: kérdésben azon reményben, hogy önök mindnyájan egyet értenek abban, hogy az egyházpolitikai javaslatoknak mielőbbi törvényerőre emelését óhajtsák és más felől hogy átértették önök az elnöknek ama jelentőségteljes szavának erejét, hogy egyértelműséggel a kicsiny dolgok és nagygyá növekednek, egyetlenség által a nagy dolgok is szétmállnak: bátor vagyok tisztelt polgártársaimnak határozati javaslatomat elfogadásra ajánlani s azt elfogadás esetén ezen népgyűlés határozatává emelni. (Halljuk! Halljuk!)

A szellemet megölni nem lehet. (Helyeslés.) Éppen azért megvagyok győződve arról mert látom azt, hogy a nemes város kebelében pártokra, felekezetekre való tekintet nélkül mindnyájan megjelentek. Önök mindnyájan a liberalizmus zászlója alá sorakoztak. Azonban szükséges önöknek az összetartása és egyetértése. Szükséges a demonstrálása annak, hogy szívvel, lélekkel óhajtsák a törvényjavaslatok keresztülvitelét, hogy ettől várják Magyarország teljes felépítését. (Ugy van! Ugy van!) Megütközéssel olvassuk azt az egyes lapokból, hogy széttagolják magokat, a pártokat is a törvényhozók körében arra való tekintetből, hogy a függetlenség vagy a szabadelvűpárthoz tartozik-e va aki; ehhez képest sorakoztatják a liberális javaslat körül az embereket. Én azonban azt hiszem, hogy eltekintve azoktól, kik az igaz szabadságot csak színelik, eltekintve ezektől, a törvényhozás emberei a pártokra való tekintet nélkül egyértelműleg állanak ezen törvényjavaslat mellett; — legalább túlnyomó többségben. Hiszen a függetlenségi párt, a mely évek óta hangoztatja és követeli az ország reform munkálatait sürgős kivételét, fel sem lehet tenni, hogy midőn egyik legszebb tervét megvalósulni látja, akkor akadályozza ezt meg. Akkor lejárná ez a párt önnön magát Akkor azt mutatná meg hogy saját reformja törekvéseit igyekszik megakadályozni. Ezt feltenni józan gondolkodású polgároktól nem lehet. (Ugy van! Ugy van.) Azon reményben tisztelt polgártársaim, hogy önök, a kik Debrecen város két tekintélyes pártjának előkei Fráter Imre és Kertész János urak (Éljen az Éljen!) felhívására ily nagy számmal jelentek meg, nem kimélve semmi fáradságot és áldozatot a hoi a nemzet jelesse foro: kérdésben azon reményben, hogy önök mindnyájan egyet értenek abban, hogy az egyházpolitikai javaslatoknak mielőbbi törvényerőre emelését óhajtsák és más felől hogy átértették önök az elnöknek ama jelentőségteljes szavának erejét, hogy egyértelműséggel a kicsiny dolgok és nagygyá növekednek, egyetlenség által a nagy dolgok is szétmállnak: bátor vagyok tisztelt polgártársaimnak határozati javaslatomat elfogadásra ajánlani s azt elfogadás esetén ezen népgyűlés határozatává emelni. (Halljuk! Halljuk!)

Dr. Nagy Zsigmond felolvasta Márk Endre következő határozati javaslatát:

„A magyar kormány által az országgyűlés képviselő házhoz beterveztett és a magyar nemzet egységes fejlődését, a magyar állam teljes kiépítését biztosító összes egyház politikai törvényjavaslatnak (Éljen az Éljen!) mielőbbi törvényerőre emelését Hajdúvármegye és sz. kir. Debrecen városa polgarainak politikai pártokra és vallásfelekezetekre tekintet nélkül mai napon tartott népgyűlése egyhangulag hozott határozatával, — a törvényhozástól bizalommal várja.“ (Zajos éljen az Éljen! Felkiáltások: Elfogadjuk!)

Dr. Bakonyi Samu

volt a következő szónok; beszédének, különösen a függetlenségi pártnak az egyházpolitikai törvényjavaslatokkal szemben követendő magatartására vonatkozó része keltett rendkívüli hatást.

A beszéd egész terjedelmében így hangzik:

Tisztelt Polgártársaim! A mikor büszke szívvel boldognak vallom magamat, hogy itt Boockay hagyományaitól lelkesült közönséghez szólhatok, mely párt és felekezeti különbség nélkül a magyarságnak fennen dobogó szívében Debrecen városában megjelent hogy hatalmas szavát emelje fel a nemzeti létünk második ezred évéről szóló biztosítéka mellett, a liberális fejlődés mellett: engedjék meg nekem azt, hogy annak a nevében, a kit én itt Debrecenben vezéremnek vallok, a debreceni függetlenségi és 48-as párt elnökének nevében, ki sulyos családi gyász által visszatartva, másfelől sulyos betegsége miatt nem jelenhetett meg itt, üdvözöljem én Önöket tisztelt polgártársaim. Ezen üdvözléssel egyuttal jelezni akarom annak egyik legfőbb indokát is, hogy én mint a debreceni függetlenségi és 48-as párt egyik igénytelen tagja miért vállalkozom arra, hogy a kormány által benyújtott törvényjavaslatok támogatását kérjem Önöktől tisztelt polgártársaim.

Azok az agitációk, a melyek a liberális javaslatok ellen különböző oldalról megindultak, s egyik legtetszetősebb csaláteleül dobta ki önök elé azt a jelszót, hogy az ellenzéknek egyik legfőbb feladata a kormány megbuktatása minden alkalommal ott a hol csak lehet. Nem úgy van tisztelt polgártársak, mert az ellenzéknek feladatát az képezi, hogy saját elveit diadalra juttassa, ki az ellenzéknek más feladatát vallja, az nincsen tisztában az ellenzéki politika hivatásával és azzal, hogy mit parancsol egyuttal a politikai morál tisztasága. Tisztelt polgártársaim! Igenis én pártunk diadalaként üdvözölöm ezen reformjavaslatokat és ezen kijelentés mellett utolsó csepp véremig és utolsó leheletemig megmaradok, a mint azt megkívánom mindenkitől, a ki őszinte igaz tagjaként vallja magát ezen függetlenségi és 48-as pártnak. Tisztelt polgártársaim, mik ezek a javaslatok első sorban? Én minden reform indítványt első sorban mint ember kívánok mérlegelni. Ezen javaslatokban mi az emberi jogok teljesebb megvalósítását láttuk

Kimondtuk 1848. március 15-én a hatalmas szentháromságot: Szabadság, Egyenlőség, Testvériség! A ki azt akkor kimondotta, vagy most ezen eszmék harcosaként vallja magát, annak nem szabad megengedni, hogy ezen szentháromságból bármelyik is megcsúszottassék. Hiszen az emberi jogok quinessentiája foglaltatik ezen szentháromságban. Tisztelt polgártársaim! Mik ezen javaslatok, melyek az ország követelménye által követelték és most a megvalósulás küszöbére jutottak. Ezen javaslatok követelik a vallás szabadságát; ezen javaslatok követelik a vallásfelekezetek közti választal lerombolását, a mely az igaz testvériség igaz megvalósulását gátolja közöttünk. (Ugy van, Ugy van!) Tisztelt polgártársak! Igazság és megegyezik-e az a testvériséggel, hogy valaki azért, mert egy vagy más vallásfelekezethez tartozik, a legszebb emberi jogokból ki legyen zárva?

Az emberi boldogság ama vívmányának létesíté-étől, a mely emberi rendeltetésünk betöltésére vezet, a családi élet megvalósításától örökre megfosztva legyen? Ime a két legfontosabb javaslat, a vallás szabadság és a kötelező polgári házasságról szóló javaslat általános emberi szempontból. A másik kettő ezeknek a folyamánya: egy vallásfelekezet bevétele és az állami anyakönyvek behozatala Magyar nemzeti szempontból tisztelt polgártársaim, tekintünk csak a nemzetiségekre, amelyeknek köréből tör a legádázabb izgatás ezen reformjavaslatok ellen, mert ezek nagyon jól tudják, hogy ezen reformjavaslatok megvalósítása által a magyar állameszme elleni izgatás legerősebb fegyverei vétettek ki kezeik közül Ezen izgatás tényezőire nem kívánok itt közelebből rámutatni Önök előtt t. polgártársaim, hiszen önök a politikai érettségnek sokkal magasabb fokán állanak, mint sem hogy szükséges volna Önök előtt a nemzetiségi izgatásnak amaz organumait állások szerint megjelölni.

Általános emberi szempontból üdvözölni kell ezen javaslatokat, magyar nemzeti szem-

pontból getlenség zölhetjü mondom párt tag hogy m léptetn ben üdv litikai p sem tar zafiságá győződv hazának a függet mi magy kultuszá nekünk hibebe az elfel iki 20-ik e megtá törvény talmas Te jából, m gaszkoda s pártunk donké; e ra vezet folytonos méknek pártunkn kinek en 1869 óta tette azo sák a kó javaslato másik r költözött ezen esz szintén szerint g many leg Tis nemcsak vényesja fogadtatt küzdelem költözhet ben legal javaslatá sége elfo törvényh a határoz óta is fo tást kap kat terj many a r képviselő javaslatok uraim! a Bőrő Est Albin, a tam mel lok meg vették a a küzdel becsülte törvényjav ime a pol szemben a minden ir tiaknak, t mert ezek a választ Tisz rencsem k is a törvé kedett. Az minden ár gadnotok a sára, most tassuk me szert. Taga nagyon sol mi mai k hatalan a mi progr ségének a ha az élet

pontból kétszeresen kell üdvözölni, mint a függetlenségi pártnak a tagja háromszorosan üdvözölhetjük. (Szűnni nem akaró éljenzés). Megmondom miért! Mi a függetlenségi és 48-as párt tagjai büszkén mondjuk el magunkról, — hogy mi a 48-as tradíciókat kívánjuk életbe léptetni. Testvéreként kell azonban ez elveken üdvözölnünk azon polgártársakat, kik politikai pártunkhoz nem tartoznak, mert én azt sem tartom ellenzéki morálnak, hogy mások hazafiságát kétségbe vonják. Meg vagyok én győződve arról, hogy lelke mélyében eanek a hazának minden igaz polgára ép úgy óhajtja a független Magyarország megvalósulását, mint mi magunk. — Ha pedig a 48-as tradíciók kultuszában magunknak követeljük az első helyet nekünk kell a 48-iki átalakulás szellemét leghebbebb megöriznünk és akkor nem szabad azt elfelejtenünk, hogy mi van például az 1848-iki 20-ik törvényekben lefektetve. — És hogy e megtámadott javaslatunk tulajdonképpen e törvény elveinek komoly életbeléptetésének hatalmas kezdetét jelentik.

Tehát az 1848-iki törvényhozás szemponyjából, melynek alkotásához való kizárólagos ragaszkodást igen sokan közülünk magunknak s pártunknak vindikáljuk, ezen reformok tulajdonképpen a már kódifikált elvek megvalósítására vezetnek. A függetlenségi és 48-as párt ékes, folytonosan következetes bajnoka volt ezen eszméknek az a dicső emlékü férfiú, a ki a mi pártunknak igazán vezére volt, Irányi Dániel, kinek emlékét itt is csak áldással említhetem. 1869 óta mindig minden alkalommal előterjesztette azon határozati javaslatot, hogy utasítsák a kormány liberális egyházpolitikai törvényjavaslatok benyújtására. 1869. nov. 4-én egy másik nagy férfiú a szintén megdicsőülébe költözött Báro Eötvös József magáénak vallotta ezen eszméket, és pedig a haza boldogságát szintén nem a mi pártpolitikai hitvallásunk szerint gondolta elérhetőnek és azokat a kormány legközelebbi teendőjeként jelentette ki.

Tisztelt polgártársaim, akkor Irányi Dániel nemcsak határozati javaslatot, hanem konkrét törvényes javaslatot is terjesztett. Ezek ugyan nem fogadtattak el, de Irányi Dániel 23 éves hősi küzdelem után mégis azon boldogító tudattal költözhetett el, hogy harcának diadalát elvben legalább biztosítva látta, mert határozati javaslatát a képviselőháznak tulnyomó többsége elfogadta, hogy csakugyan megbombolt a törvényhozás egyik leglényegesebb faktorának a határozata, a mely szerint a mit az 1869 óta is folyton kértük, most csakugyan utasítást kapott a kormány, hogy ezen javaslatokat terjessze elő. És végre akadt egy kormány a mely a nemzeti akarat hordozójának a képviselőháznak utasítását komolyan vette s a javaslatokat előterjesztette és akadt tisztelt uraim! a magyar kultúra nagy apostolának Báro Eötvös Józsefnek méltó utódja gr. Csáky Albin, a kinek nagysága előtt ellenzéki voltam mellett is a legnagyobb tisztelettel hajlok meg. (Éljenzés és taps) Ő és társai komolyan vették a törvényhozás akaratát, felvették a küzdelmet férfias lélekkel és becsülettel beváltva ígéretüket, benyújtották törvényjavaslatukat immár egytől egyig. És ime a politikai erkölcs és logika ezen tényeivel szemben egyszerre csak megindul az agitáció minden irányban. Azt mondják a kormánypártiaknak, titeket ezen program nem kötelez, mert ezeket a kormány nem tette programjává a választások alkalmával.

Tisztelt polgártársak! éppen most volt szerencsém kimutatni, hogy a kormány legelsőbben is a törvényhozás utasításának szellemében cselekedett. Az ellenzék pedig azzal igyekszik minden áron megteveszteni, hogy meg kell ragadnotok az alkalmat a kormány megbuktatására, most, midőn az kínálva kínálkozik. Bukassuk meg a kormányt és vele együtt a rendszert.

Tagadhatatlan tisztelt polgártársak, hogy nagyon sok eltörölni, változtatni való volna a mi mai kormánypárti rendszerünkben. Tagadhatatlan az is, hogy a leglényegesebb része a mi programunknak Magyarország függetlenségének a kivívása. Azonban mit tudunk meg, ha az élet legnagyobb tanítójának, a történe-

lemnek intésére hallgatunk, annak a nagy névnek a viselője, a kit Önök elődjöknek dicsőséggel vallanak, Bocskay István, a kinek szelme Önöket ma ezreivel ide vezette a ki először fogott fegyvert a vallás és lelkiismereti szabadság kivívásáért együtt és egyben küzdött Magyarországon közjogi szabadságának teljes visszaállításáért is, a kit követtek ebben az ő dicső utódjai Bethlen, s Rákóczy.

Büszkén mondhatjuk, és dicsekszünk is vele, hogy a mi pártunk nem 1848-ban, hanem 300 évvel ezelőtt keletkezett. Ha ez ugyan, én mint függetlenségi párti azt mondom, hogy a ki megtagadja ezen háromszázados elveket: az megtagadja önmagát, az nem függetlenségi elvű. (Éljen! Éljen!) Kövessük tehát elveinket tisztán és büszkén, kik a függetlenségi párthoz tartozunk, és emeljük fel tiltakozó szavainkat az elveinket ostromló agitató ellen, a melylyel szemben nyílt és titkos támogatás helyett annak kellene legerősebben sikra szállania, a ki az előterjesztett javaslatokat pártunk diadalának nyilvánította.

Emeljük fel ama másik rosszakaratu silány vád ellen is, mintha a mai mozgalmunk a kormány, a hatalom embereinek kezdeményezésére keletkezett volna. Tisztelt polgártársaim, a kinek azt merné mondani, hogy utasításból cselekszem, annak ezt felelném, hogy azzal másut szeretnék szembe nézni. Tisztelt polgártársaim! Itt vagyunk mi a debreceni függetlenségi és 48-as párt, amelynek intező bizottsága pártkérésnek nyilvánította ezen reformok támogatását, már tíz hónappal ezelőtt, mikor törvényhatósági bizottságnak e nagy kérdésekkel legelső ízben foglalkozott.

Ki mert volna hozzám azzal közliteni, hogy minket utasítson; minket nem utasíthat senki és semmiféle hatalom. De iger is utasít, kötelez bennünket politikai becsületünk elvűségünk. — Azonban, tisztelt polgártársaim, tapasztalunk egy más utasítást, hogy mikor a 48-iki törvényhozás a követi utasításokat eltörölte, mint olyan intézményt, mely alkalmul szolgált arra, hogy igen gyakran nem a nemzeti akarat nyert kifejezést a törvényhozás tárgyalásaiban és alkotásaiban. Akkor ez intézményt el kellett törölni, azt, hogy örökre lehetetlenné tétessék az, a minek rut kísérleteit ime ma újra tapasztaljuk. Mint egy haza járó lélek kísértését tapasztaljuk az instructió feltámadását, de nem is abban a nyilvános és alkotmányyszerű alakjában, a melyben eltörölte a 48-as törvényhozás hanem erre egészen illetéktelen, jogtalan tényezők részéről abban az erkölcstelen formában, hogy a képviselőjelölt találkozik azzal a biztással, hogy ha a legtöbbször nyíltan vallott programjával ellentétben egy bizonyos irányhoz oda szegődik meg lesz választva, ha pedig azt a követelt titkos kötelező ígéretet megtagadja akkor aztán minden eszköz jó az önérzetes jelölt elleni választási küzdelemben.

Kötelező ígéreteket követelnek a képviselőtől és fájdalom, akad nem egy, aki kötelező ígéretet ad. Az olyan, a választók háta megett, a program ellen adott kötelező ígéret adása legyen gyalázat. Csak botránkozásunkat fejezhetjük ki ezen egész nemzeti jellemünkkel ellenkező szomorú jelenség felett. És ime a reformok ellenzői izgató morálja: azok a kik a mi szemükre merészlik vetni, hogy utasításból cselekszünk azok kik az utasítások legerősebb fajtajának igazába tartották gyenge elköket.

Mi ebben az igazság? Mi ebben a tisztesség? Alnok képmutatás ez tisztelt polgártársaim! Az igazság ebben a kérdésben az, a mit annak, ami pártunknak minden elveit hű tagja val, amit vall a mi mestercünk, nemzetünknek mindnyájunk által áldott igaz nagysága, ki ezen eszmék megvalósításáért legtöbb áldozatot hozott a hazában, és e hazán kívül, az, aki inti pártunkat erős szavakkal, erős iote mekkel: hiszem és vallom a Kossuth Lajos tanítását! (Hosszas éljenzés.) Hiszem és vallom, hogy annak a pártunk, amely az ő nevével igen gyakran hangoztatja, mint olyan nevet, amelynek viselője ennek a pártnak lelki vezetője, hogy annak a pártnak eszméi ezen apostola által hirdetett elveket, annak a pártnak nem szabad megtagadnia. Vallom azt,

mire ő inti a függetlenségi és 48-as pártot, hogy ezen reformok tárgyalása a pártpolitikai taktika, a kormánybuktatás eszközeül semmi körülmények között fel nem használható, valom, hogy az ő kiáltó szövegének, mely szégyennek jelentéki, hogy a reformok hazánkban ma napig sincsenek megvalósulva — hogy ennek a kiáltó szövegnek (mely mint nyomatékosan hangsúlyozni kívánom, Kossuthnak ebben a kérdésben utolsó nyilatkozata volt) becsületes cselekvésre kell készíteni a függetlenségi és 48-as párt minden tagját. (Hosszas éljenzés.)

Nohát tisztelt polgártársaim, a ki a reformjavaslatok végre valahára megtörtént előterjesztésére, büszkén veri a mellét s azt pártja diadalának jelenti ki, de mindent elkövet, hogy a javaslatokból törvény ne lehessen, a ki a mellett, hogy még vezérségre is aspirálhat, sikra mer szállani Kossuth ellen, az megtagadja elveit, az a független és 49 es párt tagjait tagadta meg! (Ugy van, ugy van, hosszas éljenzés és taps.)

Tisztelt polgártársaim! Mi elveikért harcolunk s ha a kormány a mi elveink mellett egynek vagy többnek megvalósítását tűzi ki feladatának, mi azt a kormányt elveink megvalósításában támogatni fogjuk, támogatni azzal a másik, nem kisebb hypokrisisból eredő váddal szemben is, hogy az egyházpolitikai reformokat csak a maga hatalmi érdekében hozta felszínre. Az én igaz meggyőződésem ellene mond az izgatás eme tetszetős eszközeinek. Gondolkozunk okosan; én is azt vélem ahelyes emberi befogás egyik legnagyobb szellemével, hogy igazán okos ember csak az lehet, akinek zive is helyén van és igazán jó ember embertársaira nézve csak az lehet, aki kellő okossággal is bír.

Tisztelt polgártársak! jóhiszemű gondolkossággal, tiszta érzéssel a reactio öntudatos és öntudatlan eszközeinek ezen vádjával szemben ki kell mondanunk, hogy nincs abban semmi okosság, semmi jóhiszeműség! mert a dolog úgy áll, t. polgártársak, hogy a kormány ezen reformok megvalósításával éppen azoknak a hatalmi tényezőknek támadását és ostromát, sőt üldözését hívta ki maga ellen, a melyeknek a támogatása minden eddigi kormány existenciájának legerősebb biztosítékául szolgált.

És ha a kormány nem törődne ezen, leg-hatalmasabb támogatás elvesztésével, sőt szembezállva a létét fenyegető viharral, mégis férfiasan megáll a mi elveink mellett s azokhoz állását köti: akkor t. polgártársaim, mindezek a vádak nem igazak, nem jóhiszeműek, nem az erkölcstörvények és nem a helyes gondolkodás szabályai szerint való megfontolás eredményei az izgatásnak eme kárhuzatos eszközei, akkor a harcnak ez a módja politikailag nem becsületes.

Aki a nemzetünk lelkében a kor eszméinek fejlődését közelebről csak a negyvenes évek óta elfogulatlanul megfigyelte igaz lélekkel, el nem tagadhatja, hogy azoknak a közvélemény által való megértetésén eleitől fogva mind e mai napig a magyar közélet legnemesebb alakjai fáradoztak. — És ime annyi magasztos küzdelem, tiszta harc után, mikor az elvek diadala már-már elkövetkezik: előállanak és táborba szállanak és szövetségeseiket találnak az emberi jogoknak a magyar nemzet egységének és a magyar állam függetlenségének egyaránt elszánt ellenségei és az igazság kardjával bánni nem tudva, egymásután viszik harcba a reactio áldatlan fegyvereit. A küzdelemnek ezen utolsó stadiumában minden igaznak egye-sülni kell, hogy a nemzeti boldogulásunkra törő sötét hadnak „Megállj!”-t kiálthassunk!

A mi harcunknak győzedelmeskednie kell, mert világos fejjel, derék szívvel, benne küzd e hazának minden jó és okos fia. Nem a jövő nagyág lelkesítő szövegata-e, hogy a mai küzdelem legelső örkiátása a magyar tengerpartról hangzott felénk. Lehetünk e kevésbbé szabad-elvűek, kevésbbé magyarok, mint olasztestvéreink? (Éljen Fiume!) Adria hullámai, Kárpátok bércei zugják, hangosan hirdessék ellenállhatatlanul a magyar nemzet tiltakozását! —

Ajánlom t. polgártársaim határozati javaslatom elfogadását. (Szünni nem akaró éljenzés és taps, szónokot minden oldalról számosan üdvözlök.)

Dr. Nagy Zsigmond felolvasása Bakonyi Samu következő határozati javaslatát: „Mondja ki Debrecen sz. kir. város és Hajdúvármegye választó kerületeinek népgyűlése, hogy az egyházipolitikai törvényjavaslatok ellen különböző oldalról megindított reakcionárius mozgalmakat, kárhözhatja; az egységes és szabad nemzet fejlődés elleni izgatás alkotmány-ellenes eszközeit elítéli, és minthogy az 1848-ban megalkotott intézmények legnagyobb biztosítékának a tiszta parlamentarizmust tekinti: ennél fogva a parlament tisztaságának és függetlenségének olyatén megrendítése és kijátszása felett, mely abban nyilvánul, hogy egyes képviselők és a választás esélyeit befolyásoló némely tényezők között a nyíltan vallott programmal ellentétes kikötések létesültek, mebotránkozásának ad kifejezést és az országgyűlés képviselőházához feliratot intéz, melyben hasonló visszaélések meggátlása céljából megfelelő erélyes intézkedések mielőbbi megtételét kéri.” (Helyeslés és éljenzés. Elfogadjuk!)

Dr. Kola János a népgyűlés határozatként kimondja, hogy a felolvasott javaslat egyhangúlag elfogadtatik. Bakonyi t. ismét viharosan éljenzik.

A felirat szövege.

Dr. Magos György ügyvéd rövid beszéd kíséretében ajánlta elfogadásra a népgyűlés által a képviselőházhoz intézendő felirat következő szövegét:

Mélyentisztelt képviselőház!

Öröm töltötte el szívünket, midőn a törvényhozás az állam háztartás egyensúlyának helyreállítása után a magyar nemzeti állam kiépítésének nagy munkájához fogott. Annyi kétely és aggodás után a hazafiai öröm és büszkeség érzelmeivel láttuk a mélyen tisztelt képviselőház asztalára letétni az egyházipolitikai reformokról, s ezek közt különösebben a kötelező polgári házasság behozataláról rendelkező törvényjavaslatokat. Örömmel, mert nemzetünk jövője iránt aggodó elménk a magyar nemzet különböző rétegeinek összeolvadását, századokon át meghiusító akadály eltávolítását ismerte fel azokban, büszkeséggel, mert egyszersmind a magyar névnek világszerte dicsőséget szerzett 1848-iki liberális alkotások folytatásaként tekintettük azokat.

Egy második ezredév biztos zálogaként szolgáltak azok nekünk, s egy szebb jövő kies hajnalát láttuk azokkal nemzeti életünk egére felderülni.

Örömünk azonban, mint a következők mutatta nem maradhatott zavartalan, mert mély hazafiai fájdalommal tapasztaljuk ma már, hogy sokan vannak a hazának fiai közt, akik önzés, elfogultság, a polgárok egy részével szemben ezeknek faj, vagy felekezeti különbsége miatt táplált féltékenykedésből, ellenségeivé szegődtek nemcsak a nemzeti egység megteremtésére vezető, a jogegyenlőség s a modern jogszolgáltatás követelményét képező házassági törvényjavaslatunk, hanem az egyházipolitikai javaslatoknak általában.

És az ezek által indított, s a nemzet rétegei között az eddigiekhez még új ellentéteket teremtő áldatlan harc folyamán mély sajnálattal kellett tapasztalnunk azt is, hogy általuk a legvakmerőbb támadások inféztettek féltékenyen őrzött nemzeti kincsünk: parlamentarizmusunk sarkalatos elvei ellen is, a midőn a választók zömének báta megett egyes képviselőjelöltektől ígéretet csikartak ki arra nézve, hogy törvényhozói minőségükben a liberális egyházipolitikai reformok ellen fognak küzdeni. Mit érnek a választók akaratának szabad nyilvánulását biztosító törvényes cendelkezések, ha a választott maga egyes választóknak, vagy ezek egyes csoportjának érdeke, vagy szeszélye szerint köteles szavazni az or-

szág utas érdekeit érintő törvények megalkotása körül? Ha büntetés éri azt, aki egy választót akaratának szabad nyilvánulásában megakadályoz, annál inkább büntetést érdemel az olyan, aki a megválasztandó képviselő meggyőződése és akaratának nyilvánítása elé gőrdít akadályt, vagy kísérel meg korlátokat állítani. Mert semmi kétség nem fér ahhoz, hogy ha az itt jelzett eljárás általánossá lesz, — a parlament megszűnik a nemzeti közérzet és akarat kifejezője lenni.

Viszont nem habozunk kifejezést adni azon erős meggyőződésünknek sem, hogy az olyan képviselő, ki nyíltan vallott programjával szemben eléle titkos ígéretet adására képes, nem méltó a törvényhozói díszes állásra, s ebből folyólag azon óhajtunk, hogy amint megsemmisíthető a választás a választók részén előforduló szabálytalanságok és visszaélések miatt, úgy megsemmisíthető legyen az a megválasztott által nyíltan vallott programjával szemben egyes választóknak tett ígéretet miatt is.

Mélyen tisztelt Képviselő ház!

Mi mindenek előtt magyarok vagyunk és azok akarunk maradni.

Ennél fogva nemcsak szívünk mélyéből üdvözlünk minden olyan törvényhozási intézkedést, mely meggyőződésünk szerint nemzetünket erősíteni, nemzeti létünket biztosítani alkalmas, hanem ezeknek keresztül vitelében a magas kormányt és hazánk törvényhozó testületét politikai pártállásunk egyik, vagy másik hitfelekezetehez való tarozásunkra tekintet nélkül támogatni legszentebb hazafiai kötelességünknek ismerjük. Minden olyan esetben, a mi ezen célt, vagy alkotmányos szabadságunkat veszélyeztetheti, a leghatározottabban elítélünk és vissza utasítunk.

Mihez képest február hó 4-én Debrecen sz. kir. városban tartott nagy népgyűlésünkön egyhangúlag hozott határozatunknak megfelelőleg bizalommal várjuk és kérjük a mélyen tisztelt Képviselőháztól,

hogy a benyújtott egyházipolitikai törvényjavaslatokat mielőbb elfogadni, másodsorú megfélelő óvintézkedésekről gondoskodni méltóztatásuk az iránt, hogy reversálisok követelése és adása által a nemzeti közakarat a választások alkalmával meg ne hamisíttassék, — hanem a parlament a valódi nemzeti közakarat kifejezője maradjon továbbra is.

A vidék szónokai.

Ezután a vidéki küldöttek részéről egymás után állottak fel egyesek, akik, röviddel, hosszabb beszéd kíséretében fejezték ki községeik és városaik nevében a javaslatokhoz való lelkes hozzájárulást.

Dobó Sándor tanító Bősörmény város, Udvarhelyi József (függetlenségi) H-Nánás város részéről üdvözlött az egyházipolitikai reformokat. Nagy hatást tett Petrus Jenő beszéde H-Dorogról, a ki nyilatkozott, hogy ő a 8000 kath. lelket számláló Dorog nevében tolmácsolhatja a szabadelvű reformokhoz való ragasszkodást (szünni nem akaró éljenzés. Éljen Dorog!)

Hadházi Sina János főjegyző, Vámos Péterről Bódy Imre, Nádudvarról Doby Sándor, Földesről Domokos János főbíró,

Kabáról Nagy Károly, P-Ladányról Tóth Gábor, Tetétlenről Teleki Sándor, Téglásról Siket József, B-Ujvárosról Kaszás József, Sámsonból Szabó László, Szoboszlóról Somogyi Gyula, Mike Pircséről Ujhelyi Ferenc, Szovátáról egy gazda, kinek nevét nem sikerült megtudnunk, jelentik, hogy az előterjesztett javaslatokat egész terjedelmükben elfogadják községeik nevében.

A gyűlés berekesztése.

Márk Endre felhívta a jelenlévő polgárokat, hogy a városháza kapai alatt kitett ívekre minél nagyobb számmal írják alá nevei-

ket, melyeket a képviselőházhoz intézendő felirathoz csatolnak. Minden községből bizalmi férfiakat kér föl, hogy odahaza is három nap alatt gyűjtsék az aláírásokat, figyelmeztetve arra is, hogy senkit ne erőszakoljanak, kinek-kinek önkéntes elhatározására bízzák az aláírást.

Dr. Kola János megköszönvén a népgyűlés tagjainak a megjelenést, és a komoly ünnepélyes magatartást, a népgyűlést berekesztette. (Éljen az elnök! Éljen Kola János.)

A népgyűlés a legszebb rendben szét oszlott. Az íveket több százan azonnal aláírták.

Bankett.

A fényesen sikerült népgyűlést, mely 1/2 órákor ért véget, ősi magyar szokás szerint áldomás-ivás fejezte be a Bikában, a hol körülbelül 200 polgár gyűlt össze társas-ebédre. A vidék nagy számmal volt képviselve.

A felkészöntök sorát a harmadik fogásnál Márk Endre, a népgyűlés főfőrendezője nyitotta meg lelkes szavakkal éltetvén a népgyűlésen jelen voltakat, különösen pedig a vidékieket, kik tömegesen jöttek be tüntetni a liberalizmus mellett.

Petrus Jenő (Dorogról) a népgyűlés Demosthenesét, Bakonyi Samut köszöntötte fel.

Dr. Bakonyi Samu vi-szantásította a Demosthenes megtisztelő neve s a mai népgyűlés legnagyobb Demosthenesének Petrus Jenőt nevezte el, aki 8000 kath. hívő nevében beszélhetett. (Éljen Dorog!) Élteti a liberális eszmék egyik legrégebb debreceni előharcosát, a népgyűlés tapintatos vezetőjét, elnökét — Dr. Kola Jánost.

Márk Endre a debreceni két nagy politikai párt elnökeit, a népgyűlés összehívóit Kertész Jánost és Fráter Imrét Sina János hadházi jegyző Debrecen város és Hajdúmegyének a népgyűlésen megjelent első tízviselőit, Simonffy Imre polgármestert és Rásó Gyula aispánt, ki a banketten is jelen volt, köszöntötte fel.

Dobó Sándor (H. Bősörményből) az idegőző munkát végző, a szabadeszmékért lelkesen küzdő debreceni hírlapírókra, — Kósa Barna szerkesztő a derék, hazafias, szabadelvű gondolkozású hajdu népre, — Bakonyi Samu Mármarosból a népgyűlésre előtűt vendégekre dr. Pelládi Józsefre és dr. Hamvai Lajosra, Somossy Zoltán (Bősörmény) dr. Bakonyi Samura, Márk Endre a jegyzőkre — Bakonyi Samu a szoboszlói polgárookra, akiknek megjelenése fontos politikai tény, dr. Hamvai Lajos (Husztról) Debrecen és Hajdúmegye polgárait, Dr. Nagy Zsigmond a hajdúmegyei községekre, különösen az impozáns számban megjelent H. Bősörményre mondottak sikerült felkö-zöntöket.

A társaság vidám hangulatban 3 óráig maradt együtt.

Üdvözet Nagyváradnak.

A bankettől a következő sürgőnyt küldték Nagyváradra:

Dr. Berkovics Ferenc urnak

Nagyvárad.

Debrecen és Hajdúvármegye választó kerületeinek mai népgyűlése nevében testvéri szívvel köszönjük László király városa szabad haladásért velünk küzdő, mindig éber polgárainak lelkes üdvözlését.

Dr. Kola János,
a népgyűlés elnöke,
Dr. Magos György, Dr. Nagy Zsigmond,
Sina János,
a népgyűlés jegyzői.

— Országgyűlés. A képviselőház szombati ülésén a fumei építmények adómentességéről szóló törvényjavaslatot tárgyalták Neményi Ambrus referálása mellett. Ez alkalmat Ugron Gábor, Batthyány Tivadar gróf és Szederkényi Nándor fölhasználták arra, hogy a fumei választói által desavualt Batthyánnak dolgát mentegessék a mi azonban sehogy sem sikerült. Madarász József főlshóalása után Wekerle Sándor miniszterelnök megjegyezte, hogy a fumei választók ügyét végezzék egymás között. Az

második részében a Bethlen András gróf törvényjavaslatát tárgyalták a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről.

Belföldi hírek. (A házassági jogi törvényjavaslat). A képviselőház igazságügyi bizottsága a házassági jogról szóló javaslat végleges szövegének megállapítása végett albizottságot küldött ki s ennek tagjaivá Tóth Istvánt, Krajszky Ferencet, Wlassits Gyulát, Havaiár Dánielt, Veszter Imrét és Komjáthy Bélát választották meg. A szövegező albizottságnak tegnap ugy délelőtt, mint délután az igazságügyi miniszter jelenlétében ülése volt s megállapította a javaslat végleges szövegét, úgy hogy az igazságügyi bizottság jövő hétfőn hitelesíteni fogja jelentését s ezt kedden befogja terjeszteni a képviselőházhoz. (Bizalmatlanság Fenyvessy Ferenc ellen. Az ugodi kerületben Csót községben Fenyvessy Ferenc választói közül befolyásos polgárok, nagyobb részt papok, két konferencián tiltakozó iratokat szerkesztettek az egyházi politikai reform ellen és ezt az egész kerületben községenként 32-ven 1280 választóval sajátkezűleg aláírattván, hitelesítették, Fenyvessy Ferenc orsz. képviselőt pedig felhívták, hogy vagy foglaljon állást a reform ellen, vagy tegye le a mandátumot, mert választói ez esetben többé benne nem bíznak. (A tiszai református egyházkerület államsegélye). Miskolcra írják, hogy Kun Bertalan református püspökhöz, a református konvent elnökéhez ma leirat érkezett a kultuszminisztertől, a melyben tudatja vele, hogy az egyházkerület céljaira százhetvenháromezer forint államsegélyt utalványozott ki. Eddig a tiszai kerület csak hetvenháromezer forint állami segítséget kapott, a százezer forint pótlás így természetesen nagy örömet okozott. Ennek az összegnek legnagyobb részét a gyámintézet pártolására fordítják.

Külföldi hírek. (Hartenau gróf emlékszója). A „Pol. Corr.”-nak jelentik Sofiából, hogy a minisztertanács elhatározta, hogy központi bizottságot szervez az elhunyt Hartenau gróf emlékszórára való adakozások gyűjtésére. E bizottság elnökének, mely bizottság az ország minden részére ki fog ágazni, Ziskow kamuraelnök van kijelölve. (A cárbetegsége). A cárt betegsége oly hirtelen lepte meg, hogy rövid idő múlva állapota a legnagyobbnak mértékben aggasztóvá vált. Folytonos lázalmokban beszélt, környezetéből nem ismert meg senkit és láza 40 fokos volt. Zaharin tanár, a kit Moszkvából hívtak a cárhoz, a beteg állapotát oly aggasztónak találta, hogy nem hitte, lehetséges-e gyógyulás? Ezóta a cári állapota erősen javult.

Helyi hírek.

Tájékoztató.

Lapzárta mindennap d. u. 2 órakor, csak esetleg hétfőn később.

Kéziratok visszaadására a szerkesztőség nem vállalkozhatik.

Farsangi naptár.

Az Evang. filléregylet tea estélye a „Koronában, február 10-én.

A Margit fürdő személyzetének társulatsága a Margit fürdőben febr. 10-én.

A fodrászok társulatsága a debreceni gyetem javára, a „Margit-fürdő” disztermében február 11-én.

A szülő ifjuság iskol. bálja az „Aran-B.ka” vendéglő disztermében február 17-én.

Hangverseny a debreceni egyetem és az EMKE javára a színházban február 23-án.

A népgyűlés uralta egészen tegnap és ma a helyzetet Debrecenben. — Egvébről is alig beszéltek ma az emberek, mint arról a ritka fényes sikerű liberális tüntetésről, melynek eszméi mellett olyan ritka egyértelműséggel vallott hitet Debrecen és Hajdúvármegye polgársága, és a mely közös táborba hozta össze a két tekintélyes tiszta magyar törvényhatóság minden

liberális szellemű polgárait pártokra és felekezetekre való tekintet nélkül. A mi, — újságírók összes erejét és idejét is csaknem egészen a népgyűlés leírása vette igénybe. Innen van, hogy lapunk mai beosztása és tartalma eltér a rendestől és hogy egyéb állandó rovataink vagy egyáltalában nem találhatók mai számunkban vagy pedig szűk térre szorultak azok. Ehelyett fejezzük ki elismerésünket a főiskolai gyorsíró egyesület négy ifju tagjának, névszerint Medgyessy Károly, Veres István, Szűcs Miklós és Kiss Pál uraknak, akik a népgyűlésen elmondott beszédek korrekt legyorsírása által segítettek megkönnyíteni a mi nehéz feladatunkat.

Az „Országos tanszerkiállítás” előkészítő nagybizottságának összes tagjait tisztelettel kérem, hogy f. hó 7-én, szerdán d. u. 4 órakor a kiállítási költségvetés és a részletes program-munkákat megbeszélése céljából a kereskedelmi akadémia tanári gyűléstermében megjelenni sziveskedjenek. Debrecen, 1894. február 5. Csiky Lajos, elnök.

Eltemetett 100,000 frt. A városi hatóság szomorú debreceni szívek és a házi pénztár megnyugtására elégiát írathatna az ártézi kútról, melynek sikerüléséről most már végképpen le kell mondanunk s a mely körülbelül százezer frtjába került a nemes városnak. Ez a százezer forint visszahozhatatlanul örökre bele van furva, bele van temetve abba a sokszor megviccelt 900 méter mélységű lyukba, a melynek lefúrásán remény és aggodalom között kilenc álló esztendeig dolgozott, bajlódott Zsigmondy Vilmos. — De hát ki gondolta volna akkor, mikor a város az első 25,000 frtot megszavazta egy ártézi kútra, hogy a mi P. Ladányon sikerült, sok más helyen is sikerült, így legközelebb 50--60 méternyi mélységben Szoboszlón, Földesen, Tetétlenen, — az nem fog sikerülni Debrecenben, és mi sohasem élvezhetünk jöfőle ártézi vizet. — Hiszen a megkérdezett m. kir. geológiai intézet is valószínűnek mondotta, hogy a nagytemplom előtt is felbuggyan valamikor az ártézi forrás. — Zsigmondy ma értesítette a várost minden további munkálatok sikertelenségéről, a keserű csalódásról, tudatván, hogy a lezorult furó eszközök kihuzására tett kísérleteket végképpen beszüntette, mert 53 milliméter vastag masszív vasrudja is beleszakadt: minélfogva végképpen le kell mondania arról, hogy ez eszközöket valaha kihuzhassa. Ez reá nézve is föltötte sajnálatos, mert eltekintve harmadfél évi idővesztéstől, melyet a hiábavaló kísérletek miatt szenvedett, vagyona egy tekintélyes részét is beletemette az eredménytelen vállalatba. A disztelen deszka bódé helyére emlékkövet állíthat a város és minden idők számára hirdetheti ott a felírást: „Itt nyugszik százezer o. é. forint!”

Védőezés a tavaszi árvizek ellen. A tavaszi áradások idejének közeledtével a földművelésügyi miniszter három körrendeletet bocsátott ki. Az első a polgármesterekhez és alispánokhoz küldte. Figyelmükbe ajánlja az árvízvédekezés tárgyában kiadott rendeletét s tudatja, hogy az árvíz esetén szükségessé válható folytonos távirtdaszolgálat s esetleg katonai erő igénybevehetőségére nézve már intézkedett. A második rendeletet az ármentesítő társulatoknak küldte; felhívja őket, hogy a legmesszebb menő intézkedéseket megtegyék. A kiküldött miniszteri megbízott a védtöltéseket járja be. — A miniszteri megbízottaknak küldte harmadik rendeletét. Utasítva vannak, hogy február hóban járják be az illető társulat vonásait s ennek eredményéről febr. végéig tegyenek jelentést.

Színházasság. Mint a „Nagyváradi” írja, Pethe Imre, a nagyváradi színházlátogató közönség jó ismerőse, jelenleg az aradi színház

tagja, tegnapelőtt, szombaton vezette oltárhoz Szegeden Kocsis Etel kisasszonyt, a szegedi színtársulat kedves énekesnőjét.

Nyul delfin. Mint említettük, a debreceni vadászársulat tagjai közül heten a múlt hó 31-én hajtóvadászatot tartottak a Bánkon. Az eredmény buszonként nyul lett s azon közül egy, melyet Simonffy Gyula tanácsnok, katonai főszállás biztos lött, már kis nyulat hordott magában. M kor a nyulat felbontván a fényrekerült a kicsi, csodálkozva látták hogy annak első része rendes nyul formát visel, míg hátsó része halhoz hasonlít. Két hátulsó lábba és farka hiányzott s azok helyén uszonyyszerű növények voltak. A ritka állatot felküldötték Kovács János ref. gimnaziumi természetrajzi tanárnak, a ki egyszersmind a muzeum igazgatója is, s a vizsgálat után ott fogja elhelyezni spirituszban a csodaszűrték közé.

Halalozás Részvéttel olvassuk a következő gyászjelentést: Mély fájdalommal, megtört szívvel tudatjuk a szeretett jó apa, nagyapa és dédapának Tolnaffy Ferenc Csongrád város volt polgármesterének és főbírájának folyó hó 2-án éjjeli 11 órakor, életének 84-ik évében, a halotti szentségek ajtatos felvétele után, végelgyengülésben bekövetkezett esendes elhunytát. A megboldogultnak földi részét folyó hó 4-én fognak Kis-várad-utca 2092. szám alatti háztól, a róm. kath. egyház szertartása szerint a Szt. Anna-utcai temetőben örök nyugalomra helyezni. — Debrecen, 1894. február hó 4-án. — Gyermekei: Tolnaffy Béla és neje Varga Eszter, Tolnaffy Rózsa és férje Kugler Mihály, Tolnaffy Ida és férje Bodányi Sándor, Tolnaffy Irén, Tolnaffy Irma és férje Kosztolányi Attila. Unokái: Kugler Bella és férje Kosztolányi Károly, Kugler Margit, Kugler Rózsa, Kosztolányi Adrienne; dédunokája: ifj. Kosztolányi Károly. Az örök világosság fényeskedjék neki.

„Felsőleges királyunk, tehozzád fordulunk” . . . A felsőfolyó módányoknak, melyek az egyes megyei törvényhatóságokhoz küldetnek megvizsgálás végett, mostanában se szeri, se száma. A biharmegyei árvázokhoz érkezett le egy érdekes példány a kérvényekből, a melyben valami Nagy Márton biharudvari illetőségű ember jelenleg Zubek Antal földbirtokosnál inas, Budapesten, emel panaszt Bihar Udvari község egy volt közgyánja és jegyzője ellen 24 frt anyai örökségért. Kérvényét a következőleg vezeti:

„Felsőleges királyunk, tehozzád fordulok, szegény alattvalód.”

A megyéhez a kérvényt véleményezés végett küldte le a kabinet-iroda.

Táviratok.

(A „Debreceni Ellenőr” s. tudósítójától.)

Budapest, február 5.

A polgári házasság.

Érk. d. u. 2 órakor. Ujabbab Marosvásárhely, Zilah, Ujpest városok tizalmat szavaztak a kormánynak a polgári házasság ügyében.

Vaillant halála.

Érk. d. u. 2 órakor. A párisi bombamerényet elkövetőjét ma hajnalban Párisban kivégezték. Az épületet, hol az ité etet rajta végrehajtották nagy tömeg vette körül melybe sokan bálí mászkba ö tözve kiáltották „halál a társadalomra” — „éljen az anarchia!”

Szerbiai események.

Érk. d. u. 2 ó. 20 perckor. Tegnap Belgrádban a kereskedelmi bálon Sándor király és atyja Milán is megjelentek s élesen megtámadták Gruicót. Arcatlannak mondták a lapjaiban megjelent támadásait.

A király elutazása.

Érk. d. u. 2 ó. 30 p. A király tegnap délelben meglátogatta a ker. miniszteriumot; Lukács miniszter meglátogatta neki a dunai hidak millenniumi terveit. Este Ő Felsőge Pozsonyba, onnan Bécsbe utazott.

A nagy operateur betegsége.

Érk. d. u. 2 ó. 30 p. Billrot a híres bécsi sebész veszélyesen megbetegedett.

Törvényszéki esarnok.

* **A lövöldöző szerelem.** Megirtuk annak idején, hogy Szabó Miklós hetes, ki egy Simonné nevű asszony örömházában volt alkalmazva, a múlt év szeptember havában háromszor ráltott Kopácsék Anna prostituált hölgyre, mert az nem akarta szerelmét viszonzni. A leánynak fülét horzsolta a golyó s nyolcz napig gyógyuló sebet okozott. Szabó magára is lött egyet és sebében három hétig feküdt a közkórházban. Tettéért ma vont a felelősségre a kir. törvényszék, mely Mocsy József elnökle alatt 9 hónapi börtönrre ítélte a vádlottat, melyből 3 hónapi vizsgálati fogságot kitöltöttnek vett. A vádat dr. Simonffy Béla kir. ügyész terjesztette elő s az ítéletet megfélebbezte.

* **Falusi sikkasztó.** A múlt év elején Gáll Sándor szováti lakos odadott Tar Lajos szomszédjának 25 frtot, hogy azzal jöjjön Debreczenbe s itt a hajdumegyei árva-pénztárnál az ő tartozásába 15 frt-tökötörlesztést és kamatot fizessen be. Tar Lajos 9 frt 90 kr. kamatot ki is fizetett, de a többi pénzt elköltötte magára s a Gáll könyvébe saját szerüleg beírta a 15 frt-töke törlesztést. Daczára annak, hogy minden körülmény ellene mutatott, és hogy sajátkezű írása is világosan bizonyítja bűnösségét, — mindvégig tagadta tettét. A törvényszék azonban teljesen beigazolván látván a dr. Kósa Zsigmond kir. ügyész által előterjesztett vádat, Mocsy József elnökle alatt Tar Lajost 14 napi fogházra ítélte. Ugy a kir. ügyész mint vádlott fellebbezték az ítéletet.

* **A rosszak rossza.** Nagy kedve jött egy debreceni uri embernek a mulatáshoz s mintán a mámor csaknem teljesen behálóztta agyát, elmeát kialudni magát oda, a hol napal mindig leeresztett függönyök vetik vissza a tolokodó napsugárt, éjjel aztán tárva nyitva állanak az ajtók a mámorosult jó kedvvel érkezők előtt. Reggel aztán arra ébred, hogy 24 frtot tartalmazó tárcája, mely még — tisztán emlékezett — az este zsebében volt, — elveszett. Jelentést tett a rendőrségnél, mely aztán megtalálta a tárcát Weiszberger Zálánál, a ki — mint mondá-ugy találta. A rendőrség vizsgálatot indított ez ügyben.

* **Rendőri hírek.** Javíthatatlan. Nagyon ismerős már a rendőrség előtt Siteri Mari 19 éves monostor-pályi illetőségű leány, a kit már egyszer öt évi időtartamra kitiltottak a város területéről. — Az éjjel újra megfogták a rendőrök a piacon, s ha kitöltötte a reá szabott fogság büntetést, egykényszerutlevél kíséretében újra elmondják neki: „Csak vissza, vissza.“ — Csavargó. Barn Iván 42 éves mézeskalácsos segéd pedig ergedély nélkül fektolt a városban, s a hol siket fülekre talált, gorombasággal igyekezett a sziveket megpuhítani. A rendőrök aztán csakhamar elcsípték, bevitték a rendőr-kapitánysághoz, a hol három féle nemzetségűnek is vallotta magát. — Legvalószínűbb, hogy Belgrádba való. Lezárták, aztán kiutasítják.

A színházi bizottság.

A színházi bizottság szombaton délután csekély érdeklődés mellett ülést tartott Simonffy Imre kir. tan. polgármester elnökle alatt, melyben Tiszay igazgatónak több rendbeli előterjesztése felett hozott határozatot. A subventió első 1000 frtnyi részletét, tekintettel arra, hogy Tiszai a bizottság intenióinak megfelelőleg, a legnagyobb igyekezettel azon működik, hogy ugy a színház műigényeit, mint a bérlő közönség követelményeit — primadonna szerződötése és magasabb színvonalon álló műsor által kielégítse, egyhangulag kiadandónak tartja a bizottság, sőt a jelenlevők nagy többsége, bizalommal levén az igazgató további eljárása iránt is, a mult ülésen megállapított februári részletet is kifizetendőnek tartja. És így Tiszay most kétezer forintot kap kezeihez. Azt a bejelentést, hogy helyettesül Péchy Kálmánt nevezte meg az igazgató, a bizottság megelégedé-

déss vette; egyszersmind javasolta a bizottság, hogy a szerződés olyképmódosíttassék, miszerint a pénteki szünetek helyett hetenként felváltva nép és gyermek-előadásokat tarthasson az igazgató, a ki kötelező ígéretet tett, hogy a gyermek-előadásokat már legközelebb megkezdeti és pedig délután öt órakor kezdve, hogy a kicsikék ne álmosodjanak el. Hősnő még most sines szerződötve a jövő sasionra. Megsürgöttetik. Az igazgató a Grünwald József „A falu rózsái“ című népszínművét, mely már néhány év előtt színre került, előadni szándékozván, a színházi bizottság tudomására hozza. A bizottság beleegyezőleg vette tudomásul.

Fontos a tanáshoz beadott kérvény a vasárnap délutáni előadások tárgyában. Elvileg és a műkövetelmények, valamint a színházi közönség szempontjából a bizottság — Komlóssy Dezső indítványára — a délutáni előadásokat pártolja és Boeczó Sámuel r. főkapitány előterjesztésére javaslatba hozza az idevonatkozó színházi szabályrendelet tiltó cikkelyének megváltoztatását, az igazgató kötelezőségévé tétetvén a szükséges műszaki személyzetnek két-három emberrel való szaporítása.

Színház.

Százhuszadik előadás. Szép számú közönség előtt folyt le tegnap este a színházban Tóth Edének 100 arannyal jutalmazott hírneves népszínműve, a „Falurosza.“ Ezen, a színházlátogató közönség minden rétege előtt mindig szívesen látott darab, tegnap is jó előadásban került színre. — Az est fénypontját K. Kopácsy Juliska (Finom Rózsai) játéka képezte; az eleven, kacskás falusi menyecske csinos dalaival sok tapsot aratott. A rokonszenves Bátki Teresi szomorú, de végső jelenetében vigra forduló szerepét teljes precisióssal játszotta Ardaí Ida. — Szerencsés estje volt Ferenczinek (Göndör Sándor) is, a ki teljesen disponálva lévén, nagy hatással énekelte a régi, szép magyar nótákat, bár egy kicsit többet mutathatott volna az elkeseredett duhaj legényből. Sokat lehetett nevetni a Gonosz Pista baktér jóízű humorán melyet Püspöki Imre interpretált discretiával és Csene cigányprimáson, kit Andorfi személyesített nagy élénkséggel. A sikerhez hozzájárultak még Leosarekné (Gonoszné), Sándor Emil (Feledi Gáspár), Rózsahegy (Lajos), Bogdy Ilonka (Bátki Teresi) és Krémer (Kónya Sándor). Az este a karról is jót mondhatunk. (B. L.)

Farsang.

A nőgyelet kartonbálja.

Debrecen, febr. 5.

(B. L.) Az idei farsang egyik legkedvesebb, legsikerültebb mulatsága, a jótékony nőgyelet által a debreceni egyetem javára tartott kartonbál, tegnapelőtt este zajlott le az „Arany Bika“ dísztermében.

Városunk előkelő hölgyei nagy buzgósággal igyekeztek azon, hogy a nőgyelet régi jóhírnévű estélyeit egy újabbal ismét szaporítsák. — És dacára annak, hogy a mult hetekben egymást érték az elite-mulatságok, a legszebb asszonyok és leányok itt ismét találkozót adtak egymásnak. Csak alig néhányan maradtak el, a minek talán a két nappal előbb tartott vasuti bál volt az oka. Ezeknek elmaradását kárpótolta azonban azok megjelenése, kiknek nevét az idei farsangban először látjuk az alább közlendő szépek névsorában.

Nem volt itt a feszességnek legkisebb nyoma se; a jótékony oltára előtt megszűntek a társadalmi korlátok. A nekihevíült arccal, ragyogó szemekkel lovagjaik karján tova suhanó ifjú hölgyek, elegáns, most előírás szerint is könnyű tolettejikkel, megkapó kedves képet nyújtottak s mintha a jótékony tündére terjesztette volna áldólag kezeit a mulatozók fölé, a falfestmények amorettejei is kedélyes, boldog mosolyt

vontak ajkaikra. Három szóval a nőgyelet tegnapelőtt „miscuit utile dulci.“

A Magyar testvérek sem voltak restek; mintha a nemes czél érdekében ők is nagyobb tüzzel, több erővel huzták volna a talpalá való nótákat, mint mások.

A bálon megjelent hölgyközönség jellemzésére elég az itt következő pévsor.

Asszonyok: Ábrahám Lászlóné, Bartók Ágostonné, Balkányi Miklós dr.-né, Bay Ferenczné, Berger Henrikné, Berger Jenóné, Berger Vilmosné, Bekény Péterné, Beke Lászlóné, Bíró Kálmán ezredesné, Bulster Ágostonné, Ceilik Istvánné, Csicsó Lajosné, Cégely Ferenczné, Özv. Dobsa Sándorné, Draguenz alezredesné, Dörre Ferenczné, Éder Antal századosné, Fényes Ákosné, Fehér Domokosné, Fried Emilné, Füleky Pálné, Földessy Vilmosné, Gerson Ödönné, Győry Elekné, Hosszfulussy Elekné (Miskolcz), Irinyi István dr.-né, Jóó Istvánné, Özv. Komlóssy Imréné, Komlóssy Arthurné, Kálmánchey Mórné, Kállay Istvánné, Katz Mihályné, Kaszanyitzky Endréné, Kiss Aron ref. püspökné, Kola János dr.-né, Kemény Mór dr.-né, Klein Aladárné, Komjáthy Sándorné, Kolbenhayer Kálmánné, Kalocsa Róza a ref. leánynevelő igazgatónője, Kaffka Róza, Kovács Jánosné, Koszorus Lajosné, Koszorus Kálmánné, Kraft Ödönné, Leab Pálné, Lónyainé br. Wangenheim Coelestia, Mérey Pálné, Nagy Kálmán dr.-né, Nánassy Miklósné, Nagy Andrásné, Oláh Ferenczné, Ormódy Lajosné, Péchy Istvánné (Sárköz-Ujlak), Pusztay Sándorné, Paksy Imréné, Raics Lajosné, Rickl Antalné, Somossy Istvánné, Sebes Györgyné, Sesztina Lajosné, Szabó Jánosné, Szabó Mihályné, Özv. Szabó Lajosné, Szabó Kálmánné, Szabó Miklósné, Szabó Sándorné, Szabó Gyuláné, Szabó Jánosné, Szepessy Gizella, Szentpály Bénéjám dr.-né, Tarbay Józsefné, Tüdös Kálmán dr.-né, Ujfalussy József dr.-né, Varga Ferenczné, Vecsey Imréné, Vecsey Zoltánné, Veress Lászlóné Szathmáry Teréz, Zádor Lajosné, Zalai Márkné.

Kisasszonyok: Ábrahám Irma, Bahunek Jolán, Bartók Ilonka, Berger Margit, Bay nővérek, Bekény Ilonka, Bulster Margit, Czégely nővérek, gróf Csáky Ilona, Dégenfeld Anna és Mária grófnők, Dobsa Anna, Dörre Hortense, Farkas Szeréna, Fráter Erzsike, Fráter Irma, Fried Etelka, Földessy Vilma, Gerson Adrienne, Hosszfulussy Emma (Miskolc), Jablonczay Gizella, Kálmánchey Irén, Kállay Mariska, Karácsony Ottilia, Kemény Klára, Koós Ottilia, Kövy Mária, Kiss Mariska, Matkovics Anna, Mérey Ilonka, Nagy Ilonka, Nyiri Irma, Péchy Ida, Pilissy Kata, Raics Karolin, Roós Gizella, Sisowics Hedvig (A-Lendva), Szabó Irénke, Szilágyi Pálma (B.-Ujfl.), Székely Melinda, Tarbay Mariska, Telegdy Szeréna, Tóby Pepike, Temesváry Hella (Budapest), Varga Irén, Zalai Paula és Erzsike.

Közéletünk kitünőségei közül ott láttuk gr. Dégenfeld József főispánt, Reviczky István tábornokot, Bíró Kálmán, Görgy Vince ezredeseket, Mérey Ottó kir. táblai bírót, dr. Kola Jánost, Paksy Imre kir. közjegyzőt, Péchy Istvánt (Sárköz-Ujlak), Bekény Péter földbirtokost stb.

A legpompásabb hangulatban lefolyt mulatás a reggeli órákban ért véget.

Az iparos ifjuság táncvígalmá.

A „Korona“ vendéglőben is szép mulatság folyt le szombaton este. Az iparos ifjak egylete tartotta ott táncvígalmát. A termet a rendezőség csinosan, izléssel díszítette fel; különösen figyelmet fordítottak a bálanya számára készített emelvény díszítésére, melyet 9 órakor foglalt el a bál védasszonya: Weidner Gusztávné, kit Kiss József főrendező vezetett karján a terembe. Az emelvény felett ott lengett az iparos ifjuság szép zászlója is. A nagy számú közönség alig fért a terembe, úgy hogy a négyeseket melyekre 100-nál több pár jelentkezett alig tudták colonneokba felállítani. A rendezőség szép tánczrenddel lepte meg a bál védasszonyát. — Egy plüschbe kötött könyvecske volt az, melyet ezüst dombormű díszített, melynek közepébe a W. G. monogrammm volt nyomva; az egészet havasi gyopárok ékesítették. Csinos tánczrendeket kaptak a többi hölgyek is. A mulatság egy jóhírű zenekar mellett reggeli 6 óráig tartott.

Egy há

Aru bájába, m

met okoz egy igazi

pillantva men: az eszén.

önhöz hasz bir győze

mit sem azért nem gadtatni Mártha m mindig sz

dig arra Austreber

dékai lehe

kait. Azon érkezett, rendelve

használt, iránt ked

nezném ez elveziten

Láthatja mindig sz

az sikerül Ezer

seget látó államügyé

beszél, ha

magát, ezt te Austré

kötelezett én kész v

— I kése által is a vicom

Márt személyek streberthet

az a kinek megszeress

vele, én ki barátságom

alatt, ő vo az ő becsé

— Ö fogások ál

vános-n is nem ak

hogy ő ell

Márt hajtja ő az

— S türeimlen

semmi alap sokkal job

e tekintetb Ön csak v

— De

— R lem, hogy n

isméte t szá nem érdem

— Ne tesitéseimet nál több ér

— Ö On l

Donis; ön

— É nem fogadta

leveleket olv

— Ig

Egy házasság a II. császárság alatt.

Malot Hectortól.

(Folytatás)

101.

HARMADIK KÖTET.

LXIV.

Arunbert megnyugodva lépett Donis szobájába, most márt nem volt mitől tartania.

— Kedves barátom, szólt leülve, ön örömet okozott nekem, úgy fogadta leányát, mint egy igazi apa.

— Nem így akartam őt fogadni; de megpillantva őt, nem bírtam uralkodni gyöngésem: az anyai gyöngédség felülkerekedett az eszén.

— Ne sajnálja a jónak fellobbanását; önhez hasonló becsületes emberknél mindig a hír gyözedelmekedik az ész felett.

— Ezen első önkénytelen mozzanat semmit sem fog változtatni elhatározásomon; de azért nem haragszom, hogy magamat arra elragadtatni hagyta. Legalább bármi történéj is, Mártha meg lesz győződve arról, hogy én őt mindig szerettem.

— Hogyan! bármi történéj is? Még mindig arra gondol ön, hogy akarata ellenére Sainte Austreberthe adja őt férjhez?

— Nem tudom hogy ma micsoda szándékai lehetnek Sainte Austreberthe-nek.

— De én ismerem azokat, az ő szándékait. Azon napon, melyen Donisné Laqueitirebe érkezett, én az államügyészhez Pauba voltam rendelve és ez minden képzelhető eszközt felhasználva, hogy Saintes Austreberthe követeléseit iránt kedvezőleg hangoljon engemet. Ha ellepezném ezen házasságot, hivatalomat fognam elveszíteni; ha azt elősegíteném, feldiszittetném. Láthatja hogy Sainte Austreberthe még mindig szándéka van Márhát elvenni és hogy az sikerüljön semmitől meg nem hátrál.

Ezen szavakat hallva Donis elégedetlenséget látott egy pillanatra.

— Nem tudom, melyek lehettek az ön államügyészének szándékai, aki oly különösen beszélt, ha ön jól megértette őt.

— Hogyan? ha én jól értettem meg őt!

— Lehet, hogy rosszul magyarázta ki magát, ezt akarom mondani. De végre, ha Sainte Austreberthe ma emlékeztetni jönne, azon kötelesség megrovására melyet neki ígértam, én kész volnék azt megtartani.

— Dollára Mártha által tanusított, s szöke által bizonyított ellenszenvének, ön mégis a vicomtehoz akarja őt adni?

Mártha az ő félrevezetésében érdekelt személyek által tévútra vezetett Sinte Austreberthe illetőleg. Sainte Austreberthe nem az a kinek ő hiszi; csak ismernie kell, hogy megszeresse. Mióta szoros meghittségben élek vele, én kitanulhattam őt; teljes becsülésemel, barátságomat bírja. Mártha és nőm távolléte alatt, ő volt az én vigasztalásom, én ismerem az ő becsét.

— Ön az, édes Donis, a ki ügyes csel-fogások által megengedte magát valatni; nyilvánosan ismeretes, hogy Sainte Austreberthe nem akarom őt megsérteni, mindenki tudja, hogy ő ellenkezője annak, a minek ön állítja. Márhávali házasság a nyereszkesedés, ezért hajlja ő azt ilyen tevékenységgel.

— Szűnjék meg, szakította félbe őt Donis türemlenül; a mit ő mond annak nincsen semmi alapja és beláthatja, hogy én Párizsban sokkal jobb helyzetben mint ön Gábarban, hogy e tekintetben tudjam magamat mihez tartani. Ön csak viszhang:

— De jól értesült viszhang.

— Rosszul, igen rosszul; mint tudni vélem, hogy micsoda szájából erednek az ön által ismertet szavak, s ezen száj semmi bizalmat nem érdemel.

— Nem akarom titkolni ön előtt, hogy értesítéseimet Hujremtől kaptam, kinek bárki másnál több érdeke volt azokat megszerezni.

— Ön látta, ön elfogadta őt? kiáltott fel Donis; ön uram, ön.

— Én egyáltalában sohasem láttam őt, nem fogadtam őt el, nem ismerem őt; csak hogy leveleket olvastam tőle.

— Így hát, ön nem elégedve meg azzal,

hogy elősegítette leányom szökését, őt elfogadta, magánál tartotta, még megengedte azt is, hogy egy olyan emberrel levelezzék, a kit én elkergettem.

— Mártha épen nem levelett Hujremmel; de mivel őnt gyöngéden szereti, száműzetése ideje alatt nem maradhatott a nélkül, hogy őntől tudósításokat ne kapjon. Hujrem szolgált nekünk ezen tudósításokkal; minden héten írt, egyenesen hozzám írt, s ezen levelekben szólt Sainte Austreberthe-ről.

(Vége a harmadik kötetnek.)

(Folyt. köv.)

Apró-cseprő.

* A leves.

Egy Budapesten élő francia, ki kissé már tudott magyarul, de kinek mégis sokszor megakadt a beszéde a megfelelő szó hiányában, egyszer magyar barátjánál a leves iszonyuan elégette a nyelvét, a kanalat pedig kiejtette a kezéből.

Kérdezték, mi a baja.

— Nem jutott eszébe a „forró“ szó, tehát így felelt:

— Ma for, ebben a levesben van nagyon sok — sok — nyár!

*

* Tulságos udvariasság.

„Bocsásson meg uram“ írja valaki egyik jóakarójának, „hogy ingujban írom e levelet, de a szobámban tulságosan be van fűtve, így kabátomat le kellett vetnem.“

Ez is tulságos udvariasság:

Egy hölgy beszélget urvarlójával és beszédközben kérde tőle, vajjon ha meghalna, eljönne-e a temetésére?

A fiatal ember ezt felelte, égnek meredő szemekkel:

— Legnagyobb örömmel!

*

Blaha Lujza albumából.

A mennyei chorusban is primadonna lehetnél.

Liszt Ferenc.

A ki téled egyszer magyar nótát hallott, lehetetlen, hogy szívből ne szeresse a magyar hazát.

Munkácsy Mihály.

Ha a politikát el lehetne énekelteni, meghódítanám Önnel Magyarországnak az egész világot.

Gróf Andrássy Gyula.

*

* Fin de siècle reklám. Az automatikus babak miniféle faja csalogatja a járókelőket már évek óta a nagyvárosok díszes boltkirakataiból a legújabb divatcikkek megbámulására. Mindezeket felülmúlja azonban a brüsszeli boltosok legújabb sakkhúzása, melylyel eredeti módon igyekeznek vevőket csodítani boltjaikba. A járókelők egyszerre csak diszkrét kopogtatást hallanak a kirakat üvegtábláján s feltekintve, egy bájos, fiatal, kis hölgyecskét pillantanak meg, s mint a legtekélyesebb nagyvilági hölgy ügyességével legyezőjével játszik és sokatmondó mimikával s provokáló kacsingatásokkal hívogatja az illetőt, hogy lépjen be a boltba, vagy legalább állapodjék meg pár pillanatra a kirakat előtt. A kis kokettek ellenállhatatlan komikus mozdulatokkal természetesen roppant vonzerőt gyakorolnak a belga főváros járdataposóira s a rendőrség alig képes a kirakatok előtt felszaporodó közönséget, mely a közlekedést valóságos megakasztja, szétoszlásra bírni.

Vén leányok biztosító-társasága kezdte meg működését a napokban Londonban. A társaság felhívást intéz mindazokhoz, kik férjhez menni óhajtanak, hogy biztosítsák magukat s kilátásba helyezi nekik, hogy ha 40 éves korukig sem találják férjüket, a bizonyos éveken át fizetendő biztosítási díj nagyságának megfelelő összeget kapnak a társaságtól. A kik 40 év előtt főköttő alá jutnak, természetesen nem

kapják vissza befizetett díjaikat, hanem örökös szüzességre kárhoztatott társnőik javára, s a társaság alaptőkéjének növelésére hagyják benn. — Az aggszüesség elleni biztosítás eszméje különben nem új dolog. Hasonló társaság Dániában is állott már fenn több évvel ezelőtt és pompás üzleteket csinált.

A kis lutri húzásai.

— február 3-án. —

Budapest	3.	10.	23.	34.	60.
Lincz	81.	16.	75.	28.	80.
Temesvár	61.	89.	60.	13.	72.

Debreceni városi színház.

Idénybérlet 102. sz. VI. Kis bérlet 2 szám

Hétfőn, 1894 évi február 5-én:

K. Kopácsy Juliska felléptével páros bérletben.

A cornevillei harangok.

Operette 3 felvonásban. Irták: C airville és Gabel. Fordította: Rákossy J. Zenéjét szer-zette: Planquette.

Kedden, 1894. évi február 6-án:

Páratlan bérletben:

A BECSÜLET.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Sudermann.

M Ū S O R :

Szerdán, február 7-én: „Figaró házassága“ Beaumarchaise vigjátéka. (Páros bérletben.)

Csütörtökön, február 8-án: Ugyanaz. (Páratlan bérletben.)

Pénteken, február 9-én: „A primadonna férje“, bohózat, írta K ö v e s i Albert. (Itt elősször, bérletszűnetben.)

Szombaton, február 10-én: „Mathuzalem herceg“, Strauss operetteje. (Páros bérletben.)

Szerkesztői posta.

B. A. Dumas-féle egymást folytató regények egymásután a mint visszaemlékezhetünk a következők:

„Chevalier de Maison Rouge“, „A monsoni hölgy“

„Margit királynő“ és „A negyvenötök“;

„Három testőr“, „Husz év múlva“ és „Brage lonne lovag“;

„Auge Piton“ és „Charry gróf“;

„Monte Christo gróf“ és más kézből „Holt kéz“

A többit bizony nem tudjuk.

Érdeklődő Megjegyzései e feleljük a következőket:

1) A fővárosi sajtó mindenesetre jobban van tájékoz a vidékről a külföldi dolgok felől, így Vaillant kivégzésének idejéről is többet fog tudni, mint a debreceni protestáns egyetemenről, a nyírvizek lecsapolásáról és a vidék többi vitatott érdekéről, kivéve — persze ha, a vidéken valami botrány történik. Töltsük be mi vidékies szerény hatáskörünkben oly jól a hivatásunkat, mint fényes viszonyai közt a fővárosi sajtó a magáét. Hogy mennyire kevésbe vesszük a fővárosi C l a q u e s h u t e s e k kicsinyeskedését, kitűnik abból, hogy a „Pesti Hírlap“nak Vaillant kivégzését illető táviratunkra vonatkozó élcecskéjét egyszerűen lenyomattunk. De milyen éleslátás is kell annak észrevévésehez, hogy egy vidéki lap, a mely más tekintetben talán egy kis niveaut foglal el megtévedett! Talán nem is a lap, de a távirat! Mekkora szellemesség kell hát ahhoz, hogy e felett két-három napot át élcelődjünk! Hogy pedig a „Debreceni Hírlap“ is lenyomatta ezt a sületlenséget, az csak a tisztelt redakció izléséről tanuskodik. Akartak valamit közölni, a miről azt hitték, hogy — szellemes. Jól tették. Valóságos abundanciája a collegialitásnak.

2) Nem emlékszünk, hogy valamelyik lap ol yasmint közölt volna a városi színházi bizottság üléséről, a mi magán társalgás tárgyát képezte volna. Ha a „Debreceni Hírlap“ ezalatt beuntuket ért, az egyszerűen nem igaz. Ha azonban a színházi bizottság bármely ekből zá r ü l é s t tart, az lehet sajnós állapot a „Debreceni Hírlap“ra nézve, de ránk nézve algha, mert a „Debreceni Ellenőr“ főszerkesztője tagja a városi színházi bizottság

